

VIEŠOJI ĮSTAIGA „EKOAGROS“

PR-08

MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA
9 LEIDIMAS

	Pareigos	Vardas, pavardė, parašas	Data
Parengė	I sertifikavimo skyriaus vadovas	Virginijus Masionis	2020-05-08
Suderino	Kokybės vadovas	Tomas Demikis	2020-05-08
Tvirtino	Direktorė	Virginija Lukšienė	2020-05-12

 VšĮ „Ekoagros“	MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA PR-08	Leidimo Nr. 9	
		Data: 2020-05-12	Lapas 2 iš 8 lapų

PATVIRTINTA
VšĮ „Ekoagros“ direktoriaus
2009 m. balandžio 28 d.
įsakymu Nr. V-27
(VšĮ „Ekoagros“ direktoriaus
2020 m. gegužės 12 d.
įsakymo Nr. V-67 redakcija)

TURINYS

1. TIKSLAS	3
2. NUORODOS	3
3. SAŲOKOS	4
4. ATSAKOMYBĖ	4
5. APRAŠYMAS	5
6. GALIOJIMAS.....	8

 VšĮ „Ekoagros“	MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA PR-08	Leidimo Nr. 9	
		Data: 2020-05-12	Lapas 3 iš 8 lapų

1. TIKSLAS

Ekologinės gamybos kontrolę atliekančios įstaigos bendras siekimas yra užtikrinti, kad į rinką būtų tiekiami tik saugūs, ekologinės gamybos galiojančių teisės aktų reikalavimus atitinkantys produktai ir užkirsti kelią galimiems pažeidimams. Siekdama nustatyti, ar gamybos būdai atitinka ekologiinei gamybai teisės aktuose nustatytus reikalavimus, sertifikavimo įstaiga kasmet iš ne mažiau kaip 5 proc. visų jos kontroliuojamų ūkio subjektų savo nustatyta tvarka paima mėginius ir juos ištiria. Į šį vertinimą įtraukiami visi gamybos, paruošimo ir platinimo etapai. Taip pat, tikrinimo metu, kilus įtarimui dėl panaudotų neleistinų produktų ekologinės gamybos ūkio vienetė, nustatyta tvarka būtų paimti mėginiai ir ištirti akredituotoje laboratorijoje, taip pat, siekiant nustatyti galimą užsiteršimą ekologiinei gamybai neleistiniais produktais (Komisijos reglamentas (EB) Nr. 889/2008 65 str. 2 dalis).

Užtikrinti, kad pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų (toliau – NKP) gamyboje nebuvo panaudoti neleistini produktai ar viršytos leistinių naudoti produktų normos / likučiai. Nustatyti medaus kokybės rodiklius: 5-hidroksimetilfurfurolo (HMF) kiekį, medaus diastazės aktyvumą, drėgmės kiekį meduje, drėgmės kiekį žiedadulkėse ir bičių duonoje, bei bitininkystės produktų sudėtį pagal žiedadulkių kilmę (tik kilus įtarimui). Mėginiai imami pagal galiojančias produktų specifikacijas ir nustatyta tvarka paimti mėginiai ištiriami akredituotoje laboratorijoje.

Mėginiai gali būti imami pagal privačių standartų reikalavimus, rizikos vertinimo pagrindu sudarytą mėginių atrinkimo planą, įvertinus gautą skundą arba ūkio subjekto fizinės patikros metu, kilus įtarimui, kad galėjo būti naudojamos gamyboje neleistinos medžiagos ar produktai ar įvyko susimaišymas bei vykdant taršos neleistinomis ekologiinėje gamyboje medžiagomis kilmės nustatymo tyrimą.

2. NUORODOS

- Europos Sąjungos Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007 patvirtintas 2007 m. birželio 28 d. „dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo ir panaikinančio reglamentą (EEB) Nr. 2092/91“ (OL 2007 L 189, p. 1).
- Europos Sąjungos Komisijos reglamentas (EB) Nr. 889/2008 patvirtintas 2008 m. rugsėjo 5 d., kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo įgyvendinimo taisyklės dėl ekologinės gamybos, ženklavimo ir kontrolės (OL 2008 L 250, p. 1).
- Ekologinio žemės ūkio taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375;

 VšĮ „Ekoagros“	MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA PR-08	Leidimo Nr. 9	
		Data: 2020-05-12	Lapas 4 iš 8 lapų

- 2007 m. lapkričio 29 d. LR ŽŪM įsakymas Nr. 3D-524 „Dėl nacionalinės kokybės žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemos“;
- 2008 m. birželio 4 d. LR ŽŪM įsakymas Nr. 3D-308 „Dėl pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintų produktų specifikacijų patvirtinimo“.

3. SAŲVOKOS

Įstaiga – sertifikavimo įstaiga VšĮ „Ekoagros“.

Skyrius – VšĮ „Ekoagros“ I, II, III ir IV skyriai.

Filialas – VšĮ „Ekoagros“ Telšių ar Utenos filialas.

Pareiškėjas – fizinis / juridinis asmuo, nustatyta tvarka pateikęs tinkamai užpildytą prašymą sertifikuoti nacionalinės kokybės produktų ar ekologinės gamybos ūkį ir / ar ekologiškos produkcijos tvarkymo / perdirbimo įmonę bei atsakingas už tai, kad jo kontroliuojamame ūkyje / įmonėje būtų užtikrintas reikalavimų laikymasis.

Partija – tame pačiame ūkio subjekte, nepertraukiamo gamybos ciklo metu pagal vienodus gamybos parametrus pagaminta produktų partija ar keletas tokių partijų, laikomų toje pačioje vietoje, kurias galima atpažinti.

Mėginys – tikrintojo atrinkta žaliavos, maisto produkto, pašaro, augalų ar dirvos dalis arba kita medžiaga, naudojama žemės ūkio kilmės produktų gamyboje, paimta iš tikrinamos, didžiausią įtarimą keliančios produkcijos ar žaliavos partijos, vietos ar lauko dalies.

Atsarginis mėginys – ėmimo metu, laikantis visų mėginio paėmimo, pakavimo, plombavimo sąlygų, paimtas mėginys, kuris paliekamas pareiškėjui.

Kontrolinis mėginys – ėmimo metu, laikantis visų mėginio paėmimo, pakavimo ir plombavimo sąlygų, paimtas mėginys, kuris paliekamas saugoti Įstaigoje.

Mėginio plombavimas – darbo metodas, kuris naudojamas siekiant užtikrinti, kad mėginio transportavimo metu būtų neįmanoma išimti ir pakeisti mėginio turinio, nepažeidus taros ar pakuotės.

Šoninė kaimyninė tarša – tarša, patekusi ant sertifikuojamo ekologinės gamybos lauko iš šoninių kaimyninių laukų, nutolusių ne didesniu nei 50 m atstumu, panaudojus juose neleistinas ekologinėje gamyboje naudoti medžiagas.

4. ATSAKOMYBĖ

Už procedūros vykdymą atsakingi skyrių vadovai / filialų direktoriai ir darbuotojai, atliekantys veiksmus.

5. APRAŠYMAS

 VšĮ „Ekoagros“	MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA PR-08	Leidimo Nr. 9	
		Data: 2020-05-12	Lapas 5 iš 8 lapų

Įstaiga ima mėginius pagal mėginių atrinkimo planą arba kai įtariama, kad naudojami ekologinėje / NKP gamyboje neleistini produktai arba būdai (pvz. produktas galimai buvo sukeistas su įprastiniu produktu arba užterštas gamyboje neleistina naudoti medžiaga). Mėginiai gali būti paimti ir atsižvelgus į raštišką motyvuotą pareiškėjo prašymą. Tam tikrais atvejais, kai įtariama tarša ekologinėje gamyboje, tikrintojas gali paimti ūkio subjekto suformuotą mėginį (pagal Ekologinio žemės ūkio taisyklų, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375 30¹ punkta). Tikrintojui, imant mėginį visais atvejais, mėginio atrinkimo akte reikia nurodyti sprendimo paimti mėginį motyvus ar priežastis, detaliai aprašant požymius bei aplinkybes, kurie sukėlė įtarimą ir įtakojo mėginio paėmimą.

Mėginiai tiriami naudojantis subrangovų (akredituotų laboratorijų) paslaugomis.

Pagrindinis mėginiui keliamas reikalavimas – jis turi būti paimtas iš kelių vietų taip, kad atspindėtų norimo ištirti objekto charakteristikas (rekomenduojama pasirinkti tas vietas, kur įtariama galimai didžiausia tarša). Imant mėginius, turi būti laikomasi visų įmanomų atsargumo priemonių, kad mėginiai nebūtų užteršti ar sugadinti ir dėl to pakeistų tyrimų rezultatus. Visais atvejais, imant mėginius, naudoti naujas vienkartinės pirštines bei švarius, neužterštus mėginių ėmimo įrankius (kastuvėlius, zondus, gražtus ir kt.).

Mėginius imantis įstaigos tikrintojas atsako už mėginio paėmimą, paruošimą ir pristatymą į įstaigą / filialą. Tiriamos medžiagos kiekis priklauso nuo tyrimo metodo ką norima ištirti, todėl jau prieš imant mėginį reikia numatyti kokių medžiagų naudojimas ar tarša yra įtariama.

Dirvožemio mėginys formuojamas, imant dirvožemį iš armens sluoksniu kelių lauko vietų ir iš jų sudaromas bendras mėginys arba pasirenkant vietą, kur įtariama didžiausia tarša ir neleistinų medžiagų koncentracija (gali būti dalyje lauko). Kitu atveju kai dirvos ar augalų (pasėlių) užterštumo vieta nežinoma ir kai lauko plotas sudaro iki 5 ha arba kai lauke auga vaiskrūmiai ar vaismedžiai, mėginį suformuojame imdami augalų, dirvožemio ėminius ne mažiau kaip iš 4 vietų, maždaug tolygiais atstumais tarp ėmimo vietų, einant išilgai, įstrižai ar skersai per visą lauką. Kai lauko plotas sudaro daugiau kaip 5 ha, mėginį suformuojame imdami augalų, dirvožemio ėminius ne mažiau kaip iš 6 vietų. Dirvožemio mėginys imamas su kastuvėliu, kuris prieš naudojimą lauke, iš kurio bus imamas mėginys, kelis kartus įsmeigiamas į dirvą ir tik po to iš kitos vietos su juo imamas mėginys. Išskirtiniais atvejais, kai dirvožemio mėginį reikia paimti iš gilesnių sluoksnių (30 cm ir daugiau), dirvožemio mėginys gali būti imamas naudojant specialų dirvožemio paėmimo zondą. Prieš naudojant zondą, reikia jį kelis kartus įsmeigti į dirvą lauke, iš kurio bus imamas mėginys, ir tik po to iš kitos lauko vietos jau galima pradėti imti mėginį.

Iš produktų, augalų, jų likučių, vaisių ir daržovių ar sėklų mėginiai imami ir formuojami iš galimo pažeidimo vietos, atrenkant labiausiai pakitusius augalus, jų dalis, vaisius ar sėklas bei

 VšĮ „Ekoagros“	MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA PR-08	Leidimo Nr. 9	
		Data: 2020-05-12	Lapas 6 iš 8 lapų

panaudotas medžiagas. Sandėliuojamos produkcijos ar žaliavos mėginys suformuojamas, imant ėminius iš kelių sandėlio, aruodo ar kitų laikymo vietų ar iš kelių didmaišių. Sandėliuojamos produkcijos mėginiui paimti gali būti naudojami kastuvėliai ar esant poreikiui kiti specialiai tam pritaikyti įrankiai (grūdų paėmimo zondai, semtuvės), kurie prieš naudojimą, kelis kartus turi būti įsmeigiami į norimą tirti produkciją ir tik po to iš kitos vietos su juo imamas mėginys.

Ekologinės gamybos vieneto tikrinimo metu, radus mineralinių trąšų, augalų apsaugos priemonių, pašarų likučių ir įtarus juos naudojant, o nesant galimybės išsiaiškinti, koks tai produktas (nėra etikečių, pirkimo dokumentų, pareiškėjas nežino arba atsisako įvardinti), galima imti mėginį produkto / panaudotos medžiagos atpažinimui.

Taip pat mėginiai gali būti imami, atsižvelgus į pareiškėjo raštišką prašymą, pateiktą ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo priimto sprendimo gavimo dienos, papildomai ištirti sandėliuojamą (ūkio subjekto manymu neužterštą) produkciją arba dirvožemį ar augalo dalis, įtariant šoninę kaimyninę taršą, arba ūkio subjektui atskyrus užterštą lauko dalį nuo neužterštos ir neužterštą norint sertifikuoti.

Norint įsitikinti, kad sertifikuojamas laukas ar jo dalis buvo užteršti būtent šoninės kaimyninės taršos, reikia iš sertifikuojamo lauko, kuris gali būti nutolęs ne didesniu kaip 50 metrų atstumu nuo nesertifikuotų laukų, paimti mažiausiai du dirvožemio ar augalo dalių mėginius: vieną suformuojant iš lauko pakraščio (ne toliau kaip 5 metrai), besiribojančio su neekologiniu lauku, kelių vietų, kitą ar kelis (atsižvelgiant į lauko dydį ir konfigūraciją) – iš labiau nutolusių nuo neekologinio lauko vietų.

Norint įsitikinti, kad sertifikuojamas laukas ūkio subjekto teisingai išskirtas ir žemėlapyje įbraižytas į du laukus: užterštą ir neužterštą, reikia paimti iš atskirto neužteršto lauko krašto ne toliau nei 5 m nuo besiribojančio su užteršta lauko dalimi, dirvožemio ir (arba) augalo dalių vieną bendrą mėginį arba, atsižvelgus į lauko dydį ir konfigūraciją, galima imti daugiau mėginių.

Visus ėminių paėmimo taškus ir atstumus (apytiksliai nurodant metrus) nuo lauko pakraščio pažymėti naujame žemėlapyje su masteliu (dviem egzemplioriais) ir pridėti prie mėginio atrinkimo akto.

Kiekvienam paimtam mėginiui tikrintojas pilnai ir aiškiai užpildo mėginio atrinkimo aktą (F-042) / (NK-042), kurį sudaro du egzemplioriai su priedais (jeigu yra). Vienas paliekamas pareiškėjui, kitas yra pristatomas į įstaigą / filialą. Abu egzemplioriai ir visi priedai patvirtinami parašais. Jei pareiškėjas nesutinka, kad būtų imamas mėginys arba nesutinka pasirašyti ant mėginio atrinkimo akto, privalo raštu (F-042) / (NK-042) nurodyti priežastis su kokiais faktais ir kodėl nesutinka. Tikrintojas apie tai telefonu informuoja tiesioginį vadovą. Vadovas, įvertinęs situaciją, gali nurodyti kitam įstaigos / filialo tikrintojui vykti į vietą ir dalyvauti imant mėginį arba, esant galimybei, pasikviesti specialistus (pvz. seniūnijos, žemės ūkio skyriaus, konsultavimo tarnybos darbuotoją ar panašiai). Jei mėginys buvo jau paimtas, tačiau pareiškėjas nesutinka pasirašyti F-042 / NK-042 dėl netinkamo mėginio paėmimo, pirminis mėginys gali būti sunaikintas ir imamas naujas mėginys, dalyvaujant trečiam asmeniui, kuris

 VšĮ „Ekoagros“	MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA PR-08	Leidimo Nr. 9	
		Data: 2020-05-12	Lapas 7 iš 8 lapų

galėtų savo parašu akte F-042 / NK-042 patvirtinti, jog mėginys buvo paimtas pareiškėjui priklausančiame gamybos vienetė, galimo pažeidimo vietoje.

Visi paimti mėginiai dedami į nenaudotą, švarią ir sandarią pakuotę, patikimai apsaugančią juos nuo taršos. Kiekvieno mėginio ištyrimui paimami trys mėginio pavyzdžiai. Visi trys mėginio pavyzdžiai yra užplombuojami, naudojant numeruotus maišelius su plombavimo juostele arba tarą, kurią plombuojant prilipdoma plomba su numeriu taip, kad nepažeidus plombos nebūtų galima atidaryti. Vienas mėginys paliekamas pareiškėjui, mėginio atrinkimo akte pažymint kuris numeris, kiti du – pristatomi į įstaigą / filialą ne vėliau kaip per 4 (keturias), medaus atveju per 5 (penkias) darbo dienas nuo mėginio paėmimo dienos. Mėginiai pateikiami filialo direktoriui / skyriaus vadovui kartu su mėginio atrinkimo aktu F-042 / NK-042. Vienas mėginio pavyzdys paliekamas saugoti įstaigoje / filiale kaip kontrolinis mėginys, jei būtų suabejota tyrimų rezultatais, kitas – siunčiamas į akredituotą laboratoriją. Gavus tyrimų rezultatus iš akredituotos laboratorijos, kad siųstame mėginyje rasta neleistinų medžiagų ar NKP viršijus nustatytus kokybinius rodiklius, kontrolinis mėginys saugomas įstaigoje / filiale ne mažiau nei 18 mėnesių nuo paėmimo dienos.

Filialo direktorius / skyriaus vadovas mėginio atrinkimo aktui (F-042) / (NK-042) eilės tvarka suteikia numerį, kurį sudaro: 1) einamieji metai; 2) eilės numeris; 3) raidžių junginys MA, reiškiantis „mėginio aktas“ (pvz. 19-001MA). Reikiami mėginio pateikimo duomenys įrašomi į mėginių paėmimo registrą (F-087), saugomą įstaigos serveryje.

Mėginys, paimtas pakartotiniam tyrimui arba mėginys gautas iš Valstybinės augalininkystės tarnybos prie ŽŪM, filialo direktoriaus / sertifikavimo skyriaus vadovo nukreipiamas išsiuntimui į kitą laboratoriją nei buvo tiriamas prieš tai paimtas mėginys, kuriame rasta neleistinų naudoti ekologinėje gamyboje medžiagų likučių. Mėginį supakuoja ir išsiunčia filialo / sertifikavimo skyriaus koordinatore.

Mėginys, paimtas įstaigos tikrintojo ar gautas iš Valstybinės augalininkystės tarnybos prie ŽŪM turi būti išsiųstas akredituotai laboratorijai kuo skubiau, bet ne vėliau kaip per 3 (tris) darbo dienas nuo mėginio pristatymo į įstaigą / filialą. Mėginys į laboratoriją gali būti nesiunčiamas, jei pareiškėjas prisipažįsta panaudojęs neleistinas medžiagas ar kitais atvejais, kai nusprendžiama, kad tirti mėginį nėra tikslinga. Visi atvejai nesiųsti mėginio į laboratoriją turi būti motyvuoti ir pažymėti mėginių registre (F-087). Dažniausiai pasitaikantys atvejai, kai mėginiai nesiunčiami: pareiškėjo atsisakymas tęsti gamybą, pareiškėjo sutikimas su nustatytais faktais dėl pažeidimo, įvertinus situaciją ar papildomas aplinkybes ir kt.

Mėginiai tiriami akredituotose laboratorijose, taikant akredituotus metodus. Įrodymai, kad mėginys iširtas akredituotu / atestuotu metodu, pateikiami gautame mėginio tyrimo protokole, kuriame nurodomas specialus akreditacijos / atestacijos ženklas.

Gavus tyrimo rezultatus, byla paskiriama ekspertui ir pareiškėjas apie priimtus sprendimus yra

 VšĮ „Ekoagros“	MĖGINIŲ ATRINKIMO, PARUOŠIMO IR IŠSIUNTIMO PROCEDŪRA PR-08	Leidimo Nr. 9	
		Data: 2020-05-12	Lapas 8 iš 8 lapų

informuojamas ne vėliau kaip per 5 (penkias) darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.

5. GALIOJIMAS

Procedūra galioja iki kito jos keitimo.